

Siðsøga

við Óla Jacobsen

KRISTIAN DJURHUUS 32. PARTUR

VANLUKKAN
Í DÍMUN Í 1924

STÓRA DÍMUN HEVUR VERIÐ RAKT AV MONGUM **VANLUKKUM** GJØGNUM TÍÐIRNAR.
TANN MEST **KENDA** MAN VERA **TANN Í 1924**, TÁ IÐ BÓNDIN, **ÓLA JÁKUP**, FEKK EIN **STEIN**
Í **HØVDIÐ** OG DOYÐI. TAÐ VAR UM REPPIÐ, AT **KRISTIAN** IKKI FEKK **SOMU LAGNU**

Í sínum endurminningum hevur Kristian Djurhuus eina neyva frásøgn frá hesi vanlukku, sum eins væl kundi rakt hann sjálvan.

Í 2010 hevði Miðvikan eina longri greinarøð í 12 pørtum um Dímun, grundað á samrøðu við gamla bóndan Janus. Hon finst á heimasíðuna www.storadimun.fo undir Savn.

Her er henda vanlukkan eisini umrødd í høvuðsheitum. Men frásøgnin hjá Kristian man vera tann mest fullgiggjaða, sum higartil er komin fram alment. Her er upplýsingar, sum ikki hava verið frammi fyrr. Eisini er okkurt um dímunarsøgu, sum var umrøtt í hesi greinarøð, og sum tí ikki verður endurtikið. Men her verður frásøgnin hjá Kristian endurgivin:

Skakandi uppliving

Margretha og eg høvdu 1.juni 1924 eina skakandi uppliving. Hetta var fyrsti sunnudagur í juni mánaði. Veðrið var gott. Eg hevði verið uttandura og hitti nakrar menn, sum eg kendi. Hesir skutu upp, at vit skuldu fara eina útferð til Dímunar, og vit skuldu hava konurnar við. Eg var áhugaður og fór heim at tosa við Margrethu. Hon hevði ongan hug at koma við, hon helt ikki, at vit bæði kundu vera so leingi burtur frá børnunum. Men eg fekk tó sannført hana. Báðar arbeidsgenturnar vóru jú heima.

Hinir mennir høvdu lænt ein motorbát frá Niels J. Mortensen. Vit vóru eini 20 í tali, sum fóru, tey flestu mannfólk. Veðrið var sum sagt tað besta, og vit lögð at við Gjónna. Men at koma upp á oynna var ein avbjóðing. At fara upp gjøgnum Kleyvina er kent fyri at vera vandamikið. Men vandamikið er tað tó ikki, um tað ikki ørar hjá einum. Tað, sum ræður um, er, at hildið verður fast í returnar og veirarnar, sum eru festir í bergið.

Vit komu upp í øllum góðum og fingi eina hjartaliga vælkomu. Borðreitt var við besta mati, sum kundi hugsast. Vit fingi skerpikjøl og rómastamp og alt, sum garðurin kundi bjóða. Tann ungi bóndin, Óla Jákup Jensen, og hansara unga kona, Hansina, ættað úr Skúvoy,

Garðurin á Stóru Dímun við útsýni móti Litlu Dímun

høvdu bara verið gift í eitt ár. Tey høvdu ein lítlan fittan son, sum lá í vøgguni. Hann var knappliga hálvt ára gamal. Drongurin var uppkallaður eftir abba sínum, Janusi, sum hóast hann var blindur, hevði stýrt garðinum við undrunarsomum dugnaskapi. Hann hevði eisini gjørt nógv fyri at bota um bygningarnar á oynni. Hann segðist at vera ein vælhavandi maður, tá ið hann doyði.

Vit vórðu boðin inn til Hansinu og Óla Jákup. Tey flestu av okkum kendu Óla Jákup frá hansara vitjanum í Klubbanum á Tvøroyri. Óla Jákup visti okkum runt í øllum bygningum á garðinum. Í reiðskapshúsinum sóu vit millum annað øll bjargatogini og veiðureiðskap til fugl.

Vit vóru heilt uppi á oynni og høvdu fragd av tí stórsigna útsýninum. Her uppi var eisini ein stór grasfløta, har mong ymisk fuglasløg halda til.

Vanlukku ræningin

Tað var út á seinnapartin, at komið var aftur til húsa, og aftur vórðu vit boðin til borðs. Tá var eisini komin manning úr Skúvoy, sum skuldi vera við til at fara eftir lomvigaeggum dagin eftir. Hetta var nakað, sum var púra ókent fyri okkum av Tvøroyri, so vit søgdu

Óla Jákupi frá okkara áhuga fyri at síggja, hvussu ræning gekk fyri seg. Hetta vildi hann fegin sum tann góði vertur, hann var. Hann orðaði hetta við menninar, sum vóru komnir úr Skúvoy. Hesir høvdu tó ongan hug til at fara undir hetta ein sunnudag. Men hinvegin varð ført fram, at hetta skuldi ikki vera nøkur beinleiðis ræning, men skuldi bert lýsa gestunum, hvussu hetta gekk fyri seg. Filippus, pápi Hansinu, var eisini staddur í Dímun henda dagin.

Óla Jákup og nakrar aðrir á oynni bjóðaðu seg fram til hesa lýsing, og teir fóru so út á eggina. Her bleiv ein maður, Johan Hendrik, íbundin. Hann varð sigin oman á eina rók við lomvigaeggum. Her kundu vit síggja, hvussu Johan Hendrik gekk fram eftir rókini og fylti egg í eggjaposan, sum skjótt varð fullur. Síðan gav Johan Hendrik boð um at verða sigin niður á helluna, har hann loysti línuna av sær. Vit onnur fóru tá saman við Óla Jákup, Hansinu og nakrar av skúvoyingunum oman á helluna sama veg, sum vit vóru komnir upp.

Tá vit so komu niður á helluna segði Óla Jákup, at nú skuldu vit fara at hyggja at eggjaposanum. Men hann vildi tó flyta posan eitt sindur framvið ein klett, so hann ikki kom at standa beint undir línuni. Tað

kundi jú loysna ein steinur úr berginum, sum kundi raka okkum. Eg og Margretha fylgdu Óla Jákupi fram at eggjaposanum.

Og so hendi vanlukkan.....

Vit stóðu og hugdu at eggjaposanum, tá hoyrdist eitt merkiligt suð, og samstundis merkti eg, at tað var okkurt, sum streyk fram við rygginum á mær. Samstundis hoyrði eg eitt suff og eitt andskræmiligt róp frá Margrethu. Eg vendi mær og sá Óla Jákup liggja bløðandi á klettinum. Tað tyktist, sum at hann royndi at reisa seg upp á albogan, men so datt hann niður aftur. Hetta hendi alt í brotspørtum av sekundum. Eg helt meg hoyra Hansinu spyrja onkran, sum stóð har, um Óla Jákup var deyður. Margretha var fullkomiliga forsteinað. Men tó fataði eg, at hon segði við meg: “Tak hatta burtur, Kristian”. Seinni fataði eg, at hon meinti við parti av heilanum á Óla Jákupi, sum var komin á ryggin á mær.

Tað, ein ger í slíkari støðu, man vera úrslit av refleksum. Eg tók í Óla Jákup og royndi at reisa hann upp, hóast eg innast inni visti, at tað hevði onga meining. Maðurin var deyður á staðnum, høvdið var í sori.

Øll vóru meira ella minni lamsligin. Onkur fylgdi Hansinu niðan til húsa. Margretha bleiv fylgd oman í fjørana, har hon setti seg á ein stein.

Eg haldi meg minnst, at tá ið tað gekk upp fyri mær, hvussu stór vanlukkan var, at eg las faðirvár yvir tann deyða.

Vit fóru í neystið, har báturin hjá Óla Jákupi stóð. Haðani tóku vit nakrar árar og gjørdi úr teimum eina børu, har vit lögdu líkið og surraðu tað fast.

Aðrir fóru upp á oynna at hála líkið upp. Børan við líkinum varð nú fest í hesa vanlukku línú, og varð so hálað upp.

Kristian sigur í handritinum:

Der var nu bleven tussmørke – det korte tidsrum hvor al fuglelarm og skrig forstummede, men nu da liget kom op gennem bjærget vågnede fuglene og sendte deres klagende